

INVESTOHILLS Partners

ПРАВОВИЙ ОГЛЯД

27.03.2022 –
08.04.2022

1. 1 квітня прийнято закон, який дозволяє націоналізувати майно всіх громадян росії

Назва	Набрання чинності
Закон про внесення змін до Закону України "Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів" щодо уточнення окремих положень (законопроект 7169)	Не набрав чинності. Направлено на підпис Президенту.

Основні положення:

- У попередній редакції Закон розповсюджувався лише на майно РФ та юридичних осіб, в яких РФ є бенефіціаром.
- Змінено поняття «резидентів», яке було визначено Законом від 3 березня 2022 року № 2116-ІХ.
- Резидентами, майно яких підлягає примусовому вилученню, будуть вважатися, зокрема, фізичні особи – громадяни Російської Федерації (крім тих, які захищають (захищали) незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, беруть (брали) безпосередню участь у відсічі та стримуванні (нейтралізації) збройної агресії Російської Федерації проти України та забезпеченні національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності в період дії воєнного, надзвичайного стану або в період збройного конфлікту), а також особи, які не є громадянами Російської Федерації, але мають найбільш тісний зв'язок з Російською Федерацією, мають місце проживання або займаються основною діяльністю у Російській Федерації.
- Крім того, рішенням Ради національної безпеки і оборони України або суду до резидентів у розумінні цього Закону можуть прирівнюватися фізичні або юридичні особи (незалежно від громадянства, здійснення основної діяльності тощо), які постійно перебувають за межами України або на тимчасово окупованій території України та публічно заперечують чи підтримують здійснення збройної агресії Російської Федерації проти України, встановлення та утвердження тимчасової окупації частини території України та які не зупинили чи не припинили здійснення своєї економічної (зокрема господарської) діяльності на території Російської Федерації у період дії воєнного стану в Україні.
- Примусове вилучення проводиться без компенсації, порядок примусового вилучення не змінювався:
 - Проект рішення про примусове вилучення в Україні об'єктів права власності російської Федерації та її резидентів до Ради національної безпеки і оборони України вноситься Кабінетом Міністрів України.

I. ЗАКОНИ, ПРИЙНЯТІ ВЕРХОВНОЮ РАДОЮ УКРАЇНИ

- Рішення про примусове вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів приймається Радою національної безпеки і оборони України та вводиться в дію указом Президента України.
- Не пізніше як у шестимісячний строк після скасування чи завершення воєнного стану в Україні зазначений указ Президента України підлягає затвердженню Верховною Радою України шляхом прийняття відповідного закону.

2. 1 квітня прийнято закон про виплату винагороди за передачу техніки окупанта

Назва	Набрання чинності
Закон про встановлення винагород за добровільно передану Збройним Силам України придатну для застосування бойову техніку держави-агресора (законопроект 7229)	Не набрав чинності. Направлено на підпис Президенту.

Основні положення:

- Зокрема, передбачено наступні розміри винагороди за добровільно передану Збройним Силам України та придатну для застосування бойову техніку:
 - За бойовий літак, корабль 1 або 2 рангу – 1 млн. дол. США;
 - За бойовий вертольот, корабль 3 або 4 рангу – 500 тис. дол. США;
 - За танк, наземну самохідну артилерію – 100 тис. дол. США
 - За судна військового (допоміжного) забезпечення – 200 тис. дол. США;
 - За інші види військової техніки – від 10 до 50 тис. дол. США.
- Закон розповсюджується як на громадян України, так і на військовослужбовців росії. Останнім у випадку передачі бойової техніки забезпечується право (на їх вимогу) на:
 - збереження в таємниці факту передачі ними придатної для застосування бойової
 - техніки держави-агресора;
 - отримання нових документів з новими установочними даними;
 - безпеку їх перебування на території України;
 - створення умов для виїзду до третьої безпечної країни.
- **Закон буде чинний протягом дії воєнного стану.**

3. 1 квітня прийнято закон про зміни до системи гарантування вкладів фізичних осіб

Назва	Набрання чинності
Закону про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб (законопроект 5542-1)	Не набрав чинності. Направлено на підпис Президенту.

Основні положення:

- Забезпечується плавність процесу та мінімізації можливих ризиків з метою набуття АТ "Державний ощадний банк України" статусу банку-учасника системи гарантування вкладів фізичних осіб.
- Забезпечується фінансова стійкість системи гарантування вкладів фізичних осіб шляхом розрахунку необхідного значення цільового показника, встановлення розміру базової річної ставки регулярного збору та запровадження механізмів їх розрахунку та порядку встановлення.
- Запроваджуються положення щодо порядку проведення стрес-тестування системи гарантування вкладів фізичних осіб.
- Удосконалюються механізми надання Фонду кредитної підтримки з боку Національного банку України та держави.
- Удосконалюються процедури встановлення граничного розміру відшкодування коштів за вкладами (у разі отримання відповідних рекомендацій Ради з фінансової стабільності), а також поступове збільшення суми граничного розміру відшкодування коштів за вкладами з 400 000 до 600 000 гривень (протягом визначеного періоду) у разі забезпечення фінансової стійкості Фонду.
- На час дії воєнного стану та трьох місяців після його припинення вклади гарантуються в повному обсязі. Це правило поширюється на банки, рішення про віднесення яких до категорії неплатоспроможних або про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію яких з підстав, визначених частиною другою статті 77 Закону України "Про банки і банківську діяльність", прийняті після набрання чинності цим Законом протягом дії воєнного стану в Україні та трьох місяців з дня припинення чи скасування воєнного стану в Україні.
- Рахунковій палаті Законом доручено **невідкладно провести позапланові заходи державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) діяльності Фонду** гарантування вкладів фізичних осіб у 2016-2019 роках з питань використання коштів та реалізації переданого майна.

4. 1 квітня прийнято закон про захист інтелектуальної власності під час дії воєнного стану

Назва	Набрання чинності
Закон про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності у період дії воєнного стану (законопроект 7228)	Не набрав чинності. Направлено на підпис Президенту.

Основні положення:

- Закон передбачає зупинення перебігу строків, пов'язаних з охороною прав інтелектуальної власності, а також строків щодо процедур набуття цих прав, визначених спеціальними законами України у сфері інтелектуальної власності та підзаконними актами.
- Запропоновано можливість уповноваженим особам подати документи (заяви, клопотання, заперечення, відповіді, тощо), подання яких вимагається спеціальними законами України у сфері інтелектуальної власності та іншими підзаконними актами протягом дев'яноста днів, від дня скасування воєнного стану, без сплати збору за продовження, подовження чи поновлення відповідних строків.

5. 1 квітня прийнято закон, який удосконалює відповідальність за розповсюдження інформації про рух ЗСУ та військову допомогу

Назва	Набрання чинності
Закон про внесення змін до статті 114-2 Кримінального кодексу України щодо удосконалення відповідальності за несанкціоноване розповсюдження інформації про засоби протидії збройній агресії Російської Федерації (законопроект 7236)	Не набрав чинності. Направлено на підпис Президенту.

Основні положення:

- Закон уточнює терміни щодо джерел офіційного поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну. Злочином є поширення інформації, яка не було попередньо розповсюджена Генеральним штабом Збройних Сил України, Міністерством оборони України чи Службою безпеки України або в офіційних джерелах країн-партнерів.
- Злочином є інформація про розташування ЗСУ, яка не була попередньо розповсюджена Генеральним штабом Збройних Сил України, Міністерством оборони України або іншими уповноваженими державними органами.
- Злочин кваліфікується за ч.3 ст. 114-2 КК (обтяжуючі обставини), якщо немає ознак державної зради або шпигунства.

6. 1 квітня прийнято закон про забезпечення моніторингу загроз національній безпеці України у сфері економіки

Назва	Набрання чинності
Закону про внесення змін до деяких законів України щодо здійснення моніторингу потенційних загроз національній безпеці України у сфері економіки (законопроект 7176)	Не набрав чинності. Направлено на підпис Президенту.

Основні положення:

- Зобов'язані здійснювати моніторинг наявних або потенційних загроз національній безпеці України та у випадку їх виявлення вживати заходів для нейтралізації їх впливу на діяльність:
 - суб'єкт управління державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, а також господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належить господарському товариству, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі;
 - суб'єкт управління державного банку.
- Перелік конкретних заходів **може включати, зокрема, визначення виключним місцем виконання обов'язків** керівника, заступників керівника, членів колегіального виконавчого органу (особи, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу), **членів наглядової ради**, інших посадових осіб державного банку **адресу місцезнаходження такого банку** та встановлення особливого режиму роботи зазначених осіб.
- У випадку прийняття такого рішення зазначені особи зобов'язані невідкладно (але не пізніше 48 годин) прибути за адресою місцезнаходження такого банку для виконання повноважень.
- Невиконання вимоги є підставою для розірвання контракту без компенсаційних виплат.

7. 1 квітня прийнято закон, який дозволяє Кабінету Міністрів України визначати правила оренди державного та комунального майна

Назва	Набрання чинності
Закону про внесення змін до Закону України "Про оренду державного та комунального майна" (законопроект 7192)	Не набрав чинності. Направлено на підпис Президенту.

Основні положення:

- Під час дії воєнного стану Кабінет Міністрів України може встановити інші правила передачі в оренду державного та комунального майна, ніж ті, що передбачені цим Законом, зокрема щодо:
 - строків надання згоди на включення об'єкта оренди до одного з Переліків;
 - стартової орендної плати
 - необхідності здійснення оцінки об'єкта оренди
 - строків проведення аукціону і затвердження протоколу результатів аукціону;
 - можливості підписання документів за допомогою кваліфікованого електронного підпису та переліку таких документів;
 - припинення орендарем договору оренди;
 - незастосування окремих обмежень на передачу майна в суборенду;
 - можливості застосування пільгової орендної плати;
 - повноважень військової адміністрації з цих питань.
- Строк дії договорів оренди державного майна, які укладаються під час дії воєнного стану, не може перевищувати 12 місяців після припинення чи скасування воєнного стану.
- Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, і діє під час дії воєнного стану та протягом одного року з дня припинення чи скасування дії воєнного стану.

8. Деякі інші закони, прийняті Верховною Радою 1 квітня

- Законопроект №[7234](#) — звільнили від оподаткування митними платежами операції із ввезення товарів для правоохоронних органів, Міноборони України, ЗСУ та інших військових формувань.
- Законопроект №[7210](#) — врегулювали питання забезпечення засобами реабілітації осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії рф.
- Законопроект №[7209](#) — дозволити звільняти з військової служби вагітних та надати відстрочку чоловікам і жінкам, які мають неповнолітню дитину.
- Законопроект №[7180](#) — спростили процедуру призначення командирів добровольчих формувань ТрО.
- Законопроект №[7217](#) — удосконалили порядок комплектування й соцзабезпечення Сил ТрО ЗСУ та добровольчих формувань територіальних громад.
- Законопроект №[7226](#) — вдосконалили порядок надання медичної допомоги військовослужбовцям в умовах воєнного стану.
- Законопроект №[7058](#) — визначили порядок укомплектування спеціалізованих прокуратур військовослужбовцями, їх забезпечення та соцзахисту.
- Законопроект №[7221](#) — спростили механізм отримання суб'єктами господарювання, які мають право на державну допомогу, держкоштів на компенсацію збитків, пов'язаних із війною.

II. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

1. Національним банком продовжено строки надання інформації за результатами інспекційних перевірок для небанківських фінансових установ

Назва нормативно-правового акту

[Постанова Правління Національного банку України від 30 березня 2022 року № 66](#) "Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 06 березня 2022 року № 39".

Набрання чинності

31 березня 2022 року

Основні положення:

- **Строк розгляду** інформації та пакетів документів, поданих до 24 лютого 2022 року в межах процедур, визначених Положенням про ліцензування та реєстрацію, **зупиняється з 24 лютого 2022 року та поновлюється з наступного робочого дня після дати завершення воєнного стану** без повідомлення про це заявника.
- **Строк розгляду** інформації та пакетів документів, поданих починаючи з 24 лютого 2022 року до завершення воєнного стану в межах процедур, визначених Положенням про ліцензування та реєстрацію, **розпочинає перебіг з першого робочого дня, наступного за датою завершення воєнного стану**, без повідомлення про це заявника.
- Надавач фінансових послуг надає Національному банку інформацію про керівника, головного бухгалтера, ключову особу, відповідального працівника, передбачену Положенням про ліцензування та реєстрацію, у випадках, визначених у пункті 449 глави 55 розділ IX Положення про ліцензування та реєстрацію, **що виникли до 24 лютого 2022 року** та протягом дії воєнного стану, **протягом 10 робочих днів із дати завершення воєнного стану**.
- Власник істотної участі в небанківській фінансовій установі в разі зміни відомостей, що подавалися до Національного банку в анкеті фізичної особи або анкеті юридичної особи після 01 січня 2022 року та протягом дії воєнного стану, **повідомляє про це Національний банк протягом 20 робочих днів із дати завершення воєнного стану (дії Указу 64/2022)**.

2. Національним банком розширено перелік транскордонних переказів та скорочено граничні строки розрахунків за експортно-імпортними операціями

Назва нормативно-правового акту

[Постанова Правління Національного банку України від 04 квітня 2022 року № 68](#) "Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18".

Набрання чинності

3 4 квітня 2022 року

Основні положення:

- **Повернуто стандартні вимоги до банків щодо проведення ними належного аналізу та перевірки документів (інформації) про валютні операції їх клієнтів, крім операцій, сума яких не перевищує 400 тис. грн, а також операції для проведення мобілізаційних та інших заходів, що регулюють відносини у сферах забезпечення національної безпеки та оборони.**
- Дозволено реалізацію залишків пам'ятних та інвестиційних монет України, сувенірної продукції у філіях і відділеннях банків, якщо немає загрози життю та здоров'ю працівників і клієнтів.
- Фізичним особам **дозволено переказувати іноземну валюту для купівлі низки товарів за кордоном у межах щомісячного ліміту 400 тис. грн.** (в еквіваленті за офіційним курсом НБУ). До таких товарів належать бронежилети, каски, шоломи, військова та тактична форма, військове та тактичне взуття, захисний одяг, оптичні прилади для слідування, безпілотні літальні апарати, спальні мішки, каремати та засоби для надання домедичної допомоги.
- **Дозволено переказ іноземної валюти для виплати пенсій громадянам України,** які виїхали на постійне місце проживання за кордон, з урахуванням обмежень, визначених п. 17 цієї Постанови.
- Фонду гарантування вкладів фізичних осіб дозволено перераховувати кошти (у гривнях/іноземній валюті) за оплату юридичних послуг, що отримані/отримуються ним за кордоном.
- Тимчасово **скорочено граничні строки розрахунків за експортно-імпортними операціями з 365 до 90 календарних днів.** Нові вимоги застосовуватимуться до операцій резидентів з експорту та імпорту товарів, здійснених із 5 квітня 2022 року. Крім того, слід зазначити, що граничні строки не поширюються на операцію з експорту, імпорту товарів, сума якої є меншою, ніж 400 тис. грн.

- **Розширено перелік виключень із загальної заборони** на здійснення видаткових операцій за рахунками юридичних осіб в Україні, **кінцевими бенефіціарними власниками яких є резиденти рф або рб**. Зокрема, таким юридичним особам дозволено продавати безготівкову іноземну валюту (крім російських та білоруських рублів), сплачувати банку комісії та інші платежі за надання банківських та інших фінансових послуг, а також здійснювати страхові виплати шляхом оплати закладам охорони здоров'я вартості наданої допомоги.
- **Доповнено перелік виключень** до загальної заборони проведення банками розрахунків в російських та білоруських рублях, та/або на користь резидентів росії та білорусі. **Зокрема, заборона не поширюється на:**
 - переказ коштів (крім російських рублів та білоруських рублів) на спеціальний рахунок Національного банку України **для збору коштів на підтримку Збройних Сил України** та/або на рахунки Кабінету Міністрів України, міністерств та інших державних органів України;
 - переказ коштів (крім російських рублів та білоруських рублів) на рахунки резидентів у банках за операціями з експорту товарів, повернення коштів за операціями з імпорту товарів. У разі надходження до банку коштів із-за кордону в російських рублях/білоруських рублях, дозволяється здійснити обмін цих коштів на міжнародному валютному ринку на іншу валюту.
 - переказ коштів (крім російських рублів та білоруських рублів) на території України з метою здійснення соціальних виплат, виплат заробітної плати, оплати комунальних послуг, сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів;
 - операції із зарахування надходжень коштів (уключаючи надходження коштів у російських рублях/білоруських рублях) із-за кордону на кореспондентський рахунок банку, відкритий в іншому банку на території України;
 - переказ коштів на території України з рахунку юридичної/фізичної особи, яка має місцезнаходження (zareєстрована/постійно проживає) у Російській Федерації або в Республіці Білорусь [поточного, вкладного (депозитного) рахунку, рахунку умовного зберігання (ескроу)], на інший власний поточний рахунок такої особи (крім коштів у російських рублях/білоруських рублях);
 - операції з продажу на території України юридичною/фізичною особою, яка має місцезнаходження (zareєстрована/постійно проживає) у Російській Федерації або в Республіці Білорусь, безготівкової іноземної валюти, крім російських рублів та білоруських рублів

3. Кабінет Міністрів спростив ввезення шоломів та бронезилетів

Назва нормативно-правового акту	Набрання чинності
Постанова КМУ від 26 березня 2022 р. N 362 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 1 березня 2022 р. N 174 «Деякі питання пропуску гуманітарної допомоги через митний кордон України в умовах воєнного стану»	3 21 березня 2022 року
Основні положення:	

- Бронезилети і шоломи прирівняно до гуманітарної допомоги.
- Зміни до постанови значно спрощують ввезення таких товарів:
 - пластини для бронезилетів;
 - переносні радіостанції нецивільного призначення;
 - безпілотні літальні апарати;
 - квадрокоптери нецивільного призначення;
 - біноклі;
 - оптичні труби;
 - монокуляри нецивільного призначення;
 - коліматорні приціли;
 - оптичні приціли;
 - тепловізори;
 - прилади нічного бачення.
- Пропуск через митний кордон України зазначених товарів та інших товарів гуманітарної допомоги, наведених у додатку 2, здійснюється за умови подання до митних органів гарантійного листа кінцевого користувача товарів за встановленою формою.
- Документи можуть подаватися в письмовій або електронній формі (відповідно до [постанови Кабінету Міністрів України від 01 квітня 2022 р. № 396](#)).

4. Кабінет Міністрів скасував карантинні обмеження (на час війни)

Назва нормативно-правового акту	Набрання чинності
Постанова КМУ від 26 березня 2022 р. N 372 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2020 р. N 1236»	3 28 березня 2022 року

- "Зелений", "жовтий", "помаранчевий" або "червоний" рівень епідемічної небезпеки на період воєнного стану не застосовується.
- Фізичним особам і суб'єктам господарювання рекомендовано дотримуватися протиепідемічних заходів та отримувати повний курс вакцинації від COVID-19.

5. Кабінет Міністрів оновив порядок державної реєстрації юридичних осіб та ФОП в період воєнного стану

Назва нормативно-правового акту

Набрання чинності

[Постанова Кабінету Міністрів України від 24 березня 2022 р. № 364](#) «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 6 березня 2022 р. № 209 «Про деякі питання державної реєстрації в умовах воєнного стану»

3 27 березня 2022 року

Основні положення:

- Державна реєстрація проводиться виключно державними реєстраторами, Перелік яких затверджується Мінюстом. **Переліком також можуть встановлюватись обмеження щодо реєстраційних дій.**
- Пункт 1 постанови доповнено, зокрема, підпунктом 8-1 такого змісту:
- «8-1) вимоги законодавства щодо обов'язку подання/підтвердження відомостей про кінцевого бенефіціарного власника, а також документів, передбачених законом для подання/підтвердження таких відомостей, **не застосовуються, крім випадків державної реєстрації:**
 - банків, небанківських фінансових установ та осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги (крім операторів поштового зв'язку);
 - юридичних осіб, засновником (учасником) та/або кінцевим бенефіціарним власником яких є або буде внаслідок відповідних змін Російська Федерація, громадянин Російської Федерації, юридична особа, утворена та зареєстрована відповідно до законодавства Російської Федерації».
- Врегульовано питання державної реєстрація обтяжень рухомого майна.
- Установлено, що протягом дії воєнного стану:
 - припиняється доступ користувачів до єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в межах адміністративно-територіальних одиниць, перелік яких затверджується Мін'юстом;
 - в межах адміністративно-територіальних одиниць, де доступ не припинено, доступ користувачів до єдиних та державних реєстрів, забезпечується з урахуванням зумовлених умовами воєнного стану технічних характеристик (можливостей);
 - у разі появи загрози несанкціонованого доступу до єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, зокрема внаслідок тимчасової окупації державою-агресором певної адміністративно-територіальної одиниці, адміністратор таких реєстрів невідкладно припиняє доступ користувачів до них в межах відповідної території, про що у дводенний строк інформує Міністерство юстиції.

6. Кабінет Міністрів затвердив порядок подання через портал Дія повідомлення про пошкоджене та знищене майно

Назва нормативно-правового акту	Назва нормативно-правового акту
Постанова КМУ від 26 березня 2022 р. № 380 «Про збір, обробку та облік інформації про пошкоджене та знищене нерухоме майно внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації»	Постанова КМУ від 26 березня 2022 р. № 380 «Про збір, обробку та облік інформації про пошкоджене та знищене нерухоме майно внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації»

Основні положення:

- Подати повідомлення про пошкоджене або знищене майно можуть громадян України, які є власниками пошкодженого або знищеного нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації (далі — особа), з моменту введення воєнного стану Указом Президента України від 24 лютого 2022 р. № 64 “Про введення воєнного стану в Україні”.
- Інформаційне повідомлення може бути подане **самостійно** особою на сайті або у мобільному додатку Дія або через адміністратора центру надання адміністративних послуг **або нотаріуса**.
- Подача інформаційного повідомлення здійснюється незалежно від місця проживання або перебування особи.
- Порядок визначає зміст інформаційного повідомлення, яке формується засобами Порталу Дія для подальшого заповнення.
- Сформоване інформаційне повідомлення вважається отриманим у день його подання і підлягає реєстрації та зберіганню на Порталі Дія.
- Особа є відповідальною за достовірність наданих в інформаційному повідомленні даних.
- Особа автоматично отримує повідомлення засобами Порталу Дія про реєстрацію поданого нею інформаційного повідомлення.

7. Мін'юст змінив порядок примусового виконання рішень

Назва нормативно-правового акту

Назва нормативно-правового акту

[Наказ Міністерства юстиції України №1285/5 від 30.03.2022](#)

3 5 квітня 2022 року

«Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства юстиції України»

Основні положення:

- У разі повернення виконавчого документа стягувачу, відомості про боржника виключаються з Єдиного реєстру боржників без винесення постанови про відновлення виконавчого провадження **на підставі постанови про виключення відомостей про боржника з Єдиного реєстру боржників.**
- Постанова про виключення відомостей про боржника з Єдиного реєстру боржників **вноситься виконавцем, за заявою боржника у разі, якщо:**
 - при повторному пред'явленні такого виконавчого документа до примусового виконання виконавче провадження закінчено на підставі частини першої статті 39 Закону, а також за умови сплати боржником витрат виконавчого провадження, здійснених під час виконавчого провадження;
 - після повернення виконавчого документа стягувачу на рахунок органу державної виконавчої служби, рахунок приватного виконавця надійшла сума коштів для задоволення вимог стягувача, виконання постанов про стягнення виконавчого збору, витрат виконавчого провадження та за умови, що такий виконавчий документ повторно на виконання не пред'явлено;
 - відомості про боржника підлягають виключенню з Єдиного реєстру боржників на підставі судового рішення.
- Виконавець **не пізніше наступного робочого дня** з дня надходження до нього заяви про виключення відомостей про боржника з Єдиного реєстру боржників перевіряє викладені у цій заяві обставини та додані до неї документи.
- Постанова про виключення відомостей про боржника з Єдиного реєстру боржників вноситься не пізніше наступного робочого дня з дня отримання виконавцем підтвердження наявності обставин для винесення такої постанови.
- У випадку знищення виконавчого провадження, за яким подано заяву про виключення відомостей з Єдиного реєстру боржників, обов'язок щодо відновлення матеріалів виконавчого провадження покладається на виконавця.

8. Деякі інші рішення Уряду та інших органів державної влади

- **Міністерство економіки**, з посиланням на постанову КМУ від 17.03.2022 № 305 та Розпорядження КМУ від 25.03.2022 №245-р, опублікувало [роз'яснення](#) щодо порядку релокації бізнесу.
- **Рішенням Голови Верховного Суду від 24 березня 2022 року.№ 1.0.49-22** відтерміновано зміни до Положення про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (в частині визначення особливостей автоматизованого розподілу судових справ) до 1 червня 2022 року.
- Військова служба під час воєнного стану не вважатиметься порушенням вимог несумісності для адвокатів відповідно до [рішення Ради адвокатів України №24 від 3 березня 2022 року](#).
- **Рада адвокатів України** [спростила вимоги до складання кваліфікаційного іспиту](#) на період запровадження воєнного стану в Україні: дозволено допуск до складання кваліфікаційних іспитів без надання довідки про несудимість і документів про володіння українською мовою. Відповідні зміни внесено до Порядку допуску до складання кваліфікаційного іспиту для набуття права на заняття адвокатською діяльністю в Україні.
- **Рада адвокатів України** [змінює вимоги до стажистів](#), які мобілізовані або призвані до лав Збройних Сил України: у разі, якщо ця категорія стажистів не подає звіт про стажування у передбачені терміни до ради адвокатів регіону, то РАР зупиняє проходження стажування до завершення дії воєнного стану (подання заяви від стажиста не вимагається). Надалі, протягом 6 місяців після скасування воєнного стану по всій території України або в межах окремих адміністративно-територіальних одиниць стажист, який був мобілізований/перебував у лавах ЗСУ, зможе подати заяву про поновлення стажування.
- **За повідомленням МВС**, відновлено:
 - послугу з перереєстрації транспортного засобу при оформленні договору купівлі-продажу в сервісному центрі МВС;
 - складання громадянами іспитів на категорії C1, C, C1E, CE, D1, D, D1E, DE.

1. Подано законопроект про застосування санкцій до осіб, які своїми діями сприяли збройній агресії росії

Назва проекту

Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо підвищення ефективності санкцій, пов'язаних з активами окремих осіб (законопроект [7194](#))

Стан розгляду

На опрацюванні в комітеті

Основні положення:

- Ключові зміни до Закону України «Про санкції» (ст.ст. 1, 4, 5, 6, доповнення статтями 5-1, 5-2) зводяться до таких:
 - уточнюються підстави, за наявності яких можуть бути застосовані санкції, за рахунок включення до кола суб'єктів осіб, які своїми діями створили загрозу національній безпеці, суверенітету чи територіальній цілісності України (в тому числі шляхом збройної агресії чи терористичної діяльності) або значною мірою сприяли (в тому числі шляхом фінансування) вчиненню таких дій іншими суб'єктами;
 - визначається порядок застосування нового виду санкції – стягнення активів в дохід держави;
 - застосування такої санкції здійснюється судом за заявою Національного агентства з питань запобігання корупції;
 - санкція може бути застосована лише в період дії правового режиму воєнного стану та за умови, що на відповідну фізичну чи юридичну особу в порядку, визначеному цим Законом, вже накладено санкцію у виді блокування активів. а також коло і повноваження суб'єктів, які ініціюють, приймають рішення щодо застосування, а також реалізують цей вид санкції.
- Стягнення активів в дохід держави здійснюється без відшкодування їх вартості.
- Зміною до частини шостої статті 7 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» доповнюється перелік підстав, за наявності яких суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний встановити неприйнятно високий ризик ділових відносин (фінансової операції без встановлення ділових відносин) стосовно клієнтів. Такою підставою пропонується визначити застосування до клієнтів спеціальних економічних або інших обмежувальних заходів (санкцій).

2. Подано ще один законопроект про порядок компенсації за знищене майно внаслідок військової агресії росії та справедливий розподіл репарацій

Назва проекту	Стан розгляду
Проект Закону про компенсацію за майно, втрачене, пошкоджене та знищене внаслідок збройної агресії Російської Федерації та справедливий розподіл репарацій (законопроект 7237)	На опрацюванні в комітеті

Основні положення:

- Право на компенсацію за втрачене, пошкоджене або знищене внаслідок збройної агресії майно відповідно до законопроекту мають постраждалі фізичні особи, їхні спадкоємці та юридичні особи щодо майна, вартість якого перевищує 50 прожиткових мінімумів для працездатних осіб. Вартість майна визначається станом на дату набуття права власності на цей об'єкт або відповідно до останньої грошової оцінки майна в порядку, визначеному законодавством.
- Законопроект передбачає надання первинної та повної компенсації:
 - первинна компенсація застосовується з метою захисту права власності, права на житло фізичних осіб, відновлення життєво важливих функцій та/або послуг, які надають юридичні особи, а також відновлення нормального життя в Україні;
 - повна компенсація застосовується з метою захисту права власності постраждалих осіб, забезпечення справедливого та адресного розподілу репарацій та/або інших стягнень з Російської Федерації.
- Законопроектом пропонується визначити механізми первинної та повної компенсації за втрачене, пошкоджене та знищене майно постраждалим фізичним особам, їх спадкоємцям, та постраждалим юридичним особам України в результаті збройної агресії Російської Федерації.
- Визначаються також:
 - повноваження органів державної влади щодо збору, обліку та верифікації інформації щодо втраченого, пошкодженого та знищеного майна, а також виплат компенсацій;
 - правовий механізм компенсації завданої шкоди майну на тимчасово окупованій території за принципом “ефективного контролю”;
 - механізм забезпечення стягнення репарацій з Російської Федерації та їх адресного розподілу.

3. Прийнято у першому читанні проект закону, яким пропонується в 1,5 разів збільшити ставки оподаткування для українських компаній, які мають зв'язки з росією

Назва проекту

Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування суб'єктів господарювання, пов'язаних економічними зв'язками з державою - агресором (законопроект [7232](#))

Стан розгляду

1 квітня прийнято у першому читанні

Основні положення:

- Під суб'єктами господарювання, що пов'язані економічними зв'язками з державою-агресором, розуміються, зокрема:
 - юридична особа – резидент України (її філії, представництва та інші відокремлені підрозділи з місцезнаходженням на території України), що здійснює свою діяльність відповідно до законодавства України на її території, засновником (учасником, акціонером) або кінцевим бенефіціарним власником (контролером), якої прямо або опосередковано станом на 23 лютого 2022 року є резидент держави-агресора (фізична або юридична особа) та/або у якої держава-агресор прямо або опосередковано чи юридичні особи, засновником (учасником, акціонером) або кінцевим бенефіціарним власником (контролером) яких є держава-агресор та/або громадяни держави-агресора, та/або у яких держава-агресор та/або громадяни держави-агресора прямо або опосередковано мають частку у статутному (складеному) капіталі, акції, паї, інше членство (участь у будь-якій формі) у юридичній особі.
 - юридичні особи – резиденти та нерезиденти України, які отримують дохід з джерелом походження з держави-агресора чи здійснює господарські операції, які виходячи з їх юридичного змісту можуть призводити до отримання доходу.
- Законопроект передбачає подання суб'єктами господарювання, що пов'язані економічними зв'язками з державою-агресором, повідомлення про набуття такого статусу для застосування збільшеного податкового навантаження, передбаченого цим законом.
- Водночас **компанії можуть отримання відповідне звільнення, якщо вони здійзнять відповідні дії, що втрати економічних зав'язків з державою-агресором.**
- Також передбачається оприлюднення на офіційному веб-порталі центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, переліку платників податків, які набули статусу суб'єктів господарювання, що пов'язані економічними зв'язками з державою-агресором.

4. Подано законопроект щодо правових наслідків набуття громадянами України громадянства росії.

Назва проекту

Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо застосування спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів стосовно громадян України, які перебувають у громадянстві держави, що здійснює збройну агресію проти України
(законопроект [7222](#))

Стан розгляду

На опрацюванні в комітеті

Основні положення:

- Проектом пропонується розширити перелік суб'єктів, до яких застосовуються спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) передбачені пунктом 3 частини 1 статті 3 Закону України «Про санкції», а саме, встановити що такі санкції застосовуються до громадян України, які перебувають у громадянстві (підданстві) іншої держави, що здійснює збройну агресію проти України.
- Також пропонується встановити, що підставою для припинення громадянства України є набуття громадянином України громадянства (підданства) держави, яка здійснює збройну агресію проти України (доповнення частини першої статті 17 Закону України «Про громадянство України новим пунктом 3).

1. Деякі правові висновки Верховного Суду, від яких Велика Палата відступила протягом 2021 року

Реквізити судового рішення, огляди судової практики

[ЗВЕДЕНИЙ ДАЙДЖЕСТ](#) судової практики Великої Палати Верховного Суду: рішення, внесені до ЄДРСР за період з 01.01.2021 по 31.12.2021

** Ознайомитись із текстом конкретного судового рішення наразі можливо в інформаційній базі Прецедент (доступ на час воєнного стану безкоштовний)*

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ:

➤ **Сплата вкладниками банку судового збору.**

Велика Палата Верховного Суду відступила від власного правового висновку щодо сплати судового збору споживачами фінансових послуг, визначивши, що дія частини третьої статті 22 Закону України «Про захист прав споживачів», яка передбачає звільнення від сплати судового збору споживачів фінансових послуг, не поширюється на спори, які виникають між вкладниками банку та Фондом гарантування вкладів фізичних осіб під час здійснення останнім владних управлінських функцій (виконання окремої владної функції Фонду, а саме організації виплат відшкодувань за вкладами на підставі пункту 4 частини другої статті 4 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» (постанова ВП ВС від 8 вересня 2021 року у справі № 160/15864/20).

➤ **Визначення суду, до якого подається заява про перегляд рішення за нововиявленими обставинами**

Велика Палата Верховного Суду відступила від правового висновку Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду щодо визначення суду, до компетенції якого належить перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами, визначивши, що саме в суді першої інстанції у провадженні за нововиявленими обставинами має переглядатися рішення цього самого суду, якщо заявлені нововиявлені обставини стосуються висновків і розсуду цього суду в частині, яка за наслідками апеляційного чи касаційного перегляду залишилася без змін. У тому разі, якщо суди апеляційної чи касаційної інстанції змінять рішення суду першої інстанції по суті заявлених позовних вимог, то саме судові акти судів цих інстанцій можуть і мають бути предметом перегляду у провадженні за нововиявленими обставинами, оскільки в цій частині (по суті спору чи з інших підстав) рішення суду першої інстанції зазнало сутнісних змін або було скасовано (постанова ВП ВС від 3 лютого 2021 року у справі № 826/20239/16).

➤ **Оскарження ухвал про забезпечення позову**

Велика Палата Верховного Суду відступила від власного правового висновку щодо неможливості оскарження ухвали суду апеляційної інстанції про відмову в забезпеченні позову та постанови апеляційного суду, якою скасовано вжиті судом першої інстанції заходи забезпечення позову, визначивши, що в касаційному порядку можуть окрім інших переглядатися ухвали суду апеляційної інстанції щодо забезпечення позову (тобто як ухвали, якими задоволено заяву про забезпечення позову, так й ухвали, якими відмовлено в такому забезпеченні), а також постанови суду апеляційної інстанції, якими скасовано вжиті судом першої інстанції заходи забезпечення позову (постанова ВП ВС від 18 травня 2021 року у справі № 914/1570/20).

➤ **Критерії подібності правовідносин**

Велика Палата Верховного Суду конкретизувала власні правові висновки та правові висновки Верховного Суду України щодо критеріїв встановлення подібності правовідносин, визначивши, на предмет подібності слід оцінювати саме ті правовідносини, які є спірними у порівнюваних ситуаціях. Встановивши учасників спірних правовідносин, об'єкт спору (які можуть не відповідати складу сторін справи та предмету позову) і зміст цих відносин (права й обов'язки сторін спору), суд має визначити, чи є певні спільні риси між спірними правовідносинами насамперед за їхнім змістом.

Якщо правове регулювання цих відносин залежить від складу їх учасників або об'єкта, з приводу якого вони вступають у правовідносини, то у такому разі подібність слід також визначати за суб'єктивним і об'єктивним критеріями відповідно. Для встановлення подібності спірних правовідносин у порівнюваних ситуаціях суб'єктивний склад цих відносин, предмети, підстави позовів і відповідне правове регулювання не обов'язково мають бути тотожними, тобто однаковими (постанова ВП ВС від 12 жовтня 2021 року у справі № 233/2021/19).

➤ **Звернення стягнення на предмет іпотеки за позовом про стягнення коштів**

Велика Палата Верховного Суду відступила від правового висновку Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду щодо реалізації предмета іпотеки з прилюдних торгів у ході виконавчого провадження, визначивши, що норми Закону України «Про виконавче провадження» допускають звернення стягнення на предмет іпотеки в ході процедури виконавчого провадження без судового рішення про звернення стягнення на предмет іпотеки в межах процедури стягнення коштів з іпотекодавця на користь іпотекодержателя (постанова ВП ВС від 25 травня 2021 року у справі № 923/971/19).

➤ **Переривання перебігу позовної давності**

- Велика Палата Верховного Суду відступила від правового висновку Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду щодо переривання перебігу позовної давності, визначивши, що пред'явлення позову, який судом було залишено без розгляду, не перериває перебігу позовної давності (постанова ВП ВС від 29 червня 2021 року у справі № 904/3405/19).
- Велика Палата Верховного Суду відступила від власних правових висновків щодо переривання перебігу позовної давності, визначивши, що перебіг позовної давності переривається в разі пред'явлення особою позову до одного з кількох боржників, а також якщо предметом позову є лише частина вимоги, право на яку має позивач. Після переривання перебіг позовної давності починається заново (постанова ВП ВС від 29 червня 2021 року у справі № 904/3405/19).

➤ **Припинення кредитного договору стягненням**

Велика Палата Верховного Суду відступила від власного правового висновку, згідно з яким наявність рішення суду про стягнення кредитної заборгованості саме по собі свідчить про закінчення строку дії договору, визначивши, що саме по собі набрання законної сили рішенням суду про стягнення з боржника або поручителя заборгованості за кредитним договором не змінює та не припиняє ані кредитного договору, ані відповідного договору поруки, доки не виникне договірна чи законна підстава для такого припинення.

Ухвалення судом рішення в справі про стягнення з поручителя кредитної заборгованості унеможливорює задоволення в іншій судовій справі позову про визнання поруки припиненою, якщо такий позов стосується тих самих правовідносин, тих самих прав вимоги, які вже були предметом дослідження у справі про стягнення з поручителя кредитної заборгованості (постанова ВП ВС від 26 січня 2021 року у справі № 522/1528/15-ц).

➤ **Відступлення боргів особам, які не є фінансовими установами**

Велика Палата Верховного Суду відступила шляхом конкретизації від власного правового висновку щодо порядку відступлення права вимоги за кредитним і забезпечувальним договорами, визначивши, що відступлення права вимоги за кредитним і забезпечувальним договорами є можливим не тільки на користь фінансових установ за обставин, коли попередній кредитор (банк) був позбавлений банківської ліцензії та перебував у процедурі ліквідації (постанова ВП ВС від 16 березня 2021 року у справі № 906/1174/18).

➤ **Стягнення коштів за банківським вкладом під час тимчасової адміністрації**

Велика Палата Верховного Суду відступила шляхом конкретизації від власного правового висновку та правового висновку Верховного Суду України щодо порядку стягнення коштів за банківським вкладом з банку, у якому запроваджена тимчасова адміністрація та розпочата процедура його ліквідації, визначивши, що запровадження в банку тимчасової адміністрації та початок процедури його ліквідації не забороняють задовольнити позов до такого банку про стягнення з нього коштів на користь вкладника у спорі щодо виконання зобов'язань за договором банківського вкладу, строк якого закінчився до введення в банку тимчасової адміністрації (постанова ВП ВС від 9 лютого 2021 року у справі № 381/622/17).

➤ **Юрисдикція спорів про відчуження частки в статутному капіталі**

Велика Палата Верховного Суду відступила від висловленої позиції Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду щодо цивільної юрисдикції спору у справі про визнання недійсним договору відчуження частки в статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю, визначивши, що такий спір підлягає розгляду в порядку господарського судочинства (постанова ВП ВС від 1 червня 2021 року від 1 червня 2021 року у справі № 910/2388/20).

➤ **Момент набуття права на частку у статутному капіталі**

Велика Палата Верховного Суду відступила від правового висновку Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду щодо моменту набуття особою прав учасника товариства, визначивши, що момент набуття права на частку в статутному капіталі (права власності) та момент набуття права з частки (права участі в господарському товаристві) різняться та можуть не збігатися в часі. Укладення правочину з відчуження частки в статутному капіталі є правовою підставою набуття права на частку (права власності на частку), а тому момент набуття права на частку може визначатися умовами такого правочину. Водночас моментом переходу корпоративних прав із частки в статутному капіталі, яка була передана іншій особі, є юридичний факт реєстрації в державному реєстрі зміни складу учасників за актом приймання-передачі, наданим однією із сторін (за законодавством, яке діє після набрання чинності Законом України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю») (постанова ВП ВС від 8 червня 2021 року у справі № 906/1336/19).

➤ ***Збереження чинності іпотеки у разі виключення записів про неї на підставі судового рішення***

Велика Палата Верховного Суду відступила шляхом конкретизації від правового висновку Верховного Суду та Верховного Суду України щодо наслідків скасування судового рішення, на підставі якого з Державного реєстру іпотек виключено запис про обтяження, визначивши, що виключення відомостей про право іпотеки з відповідного Державного реєстру, зокрема, на підставі судового рішення не впливає на чинність іпотеки. Тому скасування такого судового рішення, що мало наслідком внесення до Державного реєстру іпотек запису про припинення іпотеки, не відновлює дію останньої, оскільки іпотека зберігає чинність незалежно від відсутності певний час відомостей про неї у відповідному державному реєстрі.

Запис про іпотеку не може бути відновлений з моменту вчинення первинного запису, а вчиняється державним реєстратором повторно за наявності для цього підстав, передбачених законом, зокрема договору іпотеки, а також судового рішення про визнання права іпотекодержателя щодо іпотечного майна (належний спосіб захисту). При вирішенні такого спору суд має враховувати наявність /відсутність обставин, які можуть свідчити про недобросовісність набувача майна, придбаного за відсутності в державному реєстрі відомостей про обтяження (постанова ВП ВС від 15 червня 2021 року у справі № 922/2416/17).

➤ ***Неналежні способи захисту прав власника нерухомості***

Велика Палата Верховного Суду відступила від власного правового висновку щодо належного способу захисту прав власника у випадку заволодіння його нерухомим майном, визначивши, що пред'явлення власником нерухомого майна вимоги про скасування рішень, записів про державну реєстрацію права власності на це майно за незаконним володільцем не є необхідним для ефективного відновлення його права (постанова ВП ВС від 23 листопада 2021 року у справі № 359/3373/16-ц).

➤ ***Розмежування негативного та віндикаційного позовів***

Велика Палата Верховного Суду частково відступила шляхом уточнення від власного правового висновку щодо розмежування віндикаційного та негативного позовів, визначивши, що визначальним критерієм для розмежування віндикаційного та негативного позовів є відсутність або наявність у позивача володіння майном. Відсутність або наявність в особи володіння нерухомим майном визначається виходячи з принципу реєстраційного підтвердження володіння; особа, до якої перейшло право власності на об'єкт нерухомості, набуває щодо нього всі правоможності власника, включаючи право володіння (постанова ВП ВС від 23 листопада 2021 року у справі № 359/3373/16-ц).

2. Деякі правові висновки Верховного Суду у справах про банкрутство

Реквізити судового рішення, огляди судової практики

[ОГЛЯД правових позицій Верховного Суду щодо застосування положень Кодексу України з процедур банкрутства](#): рішення, внесені до ЄДРСР за жовтень – грудень 2021 року

** Ознайомитись із текстом конкретного судового рішення наразі можливо в інформаційній базі Прецедент (доступ на час воєнного стану безкоштовний)*

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ:

➤ ***Задоволення вимог забезпеченого кредитора незалежно від факту подання заяви про визнання його грошових вимог***

Законодавець не встановив обов'язку забезпеченого кредитора подати заяву про визнання грошових вимог, забезпечених заставою майна боржника, для їх задоволення у справі про банкрутство, проте передбачив для забезпеченого кредитора можливість подати таку заяву стосовно забезпечених вимог, а також право на заявлення грошових вимог до боржника, які не забезпечені заставою, або за відмови від забезпечення. У цих двох випадках вимоги мають бути заявлені кредитором та розглянуті судом за загальними правилами для конкурсних або поточних вимог до боржника.

Тому сам факт подання або неподання забезпеченим кредитором заяви про визнання його грошових вимог до боржника не може вважатися відмовою позивача від розгляду таких вимог у позовному провадженні чи бути підставою для відмови у задоволенні позову з майновими (грошовими) вимогами заставного кредитора до боржника, що за загальним правилом має бути розглянутий в межах справи про банкрутство відповідача в порядку статті 7 КУЗПБ (постанова КГС ВС від 23.09.2021 у справі № 904/4455/19).

➤ ***Щодо відсутності права кредитора звертатися із позовом до третіх осіб, які мають заборгованість перед боржником***

Кредитори банкрута, які не мають власної вимоги до третіх осіб, не наділені повноваженнями звертатися із самостійним позовом до третіх осіб, які мають заборгованість перед банкрутом (у тому числі щодо відшкодування завданих банкруту збитків), про стягнення заборгованості на користь банкрута.

Відповідно до абзаців першого, третього частини другої статті 61 КУЗПБ з вимогами до третіх осіб звертається ліквідатор банкрута, стягнені суми включаються до складу ліквідаційної маси банкрута (постанова КГС ВС від 01.12.2021 у справі № 910/2971/20 (910/1657/21)).

➤ **Щодо використання чотирискладового тесту наявності спору про право**

Для більш чіткого розуміння дій господарського суду в підготовчому засіданні при вирішенні питання щодо наявності чи відсутності підстав для відкриття провадження справи про банкрутство юридичних осіб за ініціативою кредитора доречним є використання чотирискладового тесту щодо наявності спору про право, що є юридичною конструкцією – засобом для перевірки необхідних умов для відкриття провадження у справі про банкрутство господарським судом, який повинен дослідити таке:

- наявність спору про право, а саме встановлення наявності чи відсутності неоднозначності в частині вирішення питань щодо сторін зобов'язання, суті (предмета) зобов'язання, підстав виникнення зобов'язання, суми зобов'язання, структури заборгованості, строку виконання зобов'язання;
- належність вирішення такого спору саме в порядку позовного провадження;
- позиція боржника щодо вчинення ним активних дій, спрямованих на заперечення грошових вимог кредитора, які не були предметом розгляду в позовному провадженні і щодо яких не було ухвалено судового рішення;
- оспорення боржником вимог кредитора та з'ясування активної позиції останнього до подання заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство (постанова КГС ВС від 10.11.2021 у справі № 916/1101/21).

➤ **Щодо відсутності ознак реального виконання зобов'язання, прийнятого боржником**

Аби унеможливити визнання у справі про банкрутство фіктивної кредиторської заборгованості, при оскарженні угод боржника в порядку спеціальних норм КУзПБ або норм ЦК України, суду слід розглядати відповідні заяви, пов'язані з недійсністю правочинів, із застосуванням засад змагальності сторін у поєднанні з детальною перевіркою реальності проведення господарських операцій та наміру створення саме тих правових наслідків, що притаманні певним видам господарських правочинів.

Встановлення обставин відсутності існування ознак реального виконання зобов'язання, прийнятого боржником за оспорюваним договором, а саме взяття ним на себе зобов'язання, внаслідок чого виконання його грошових зобов'язань перед іншими кредиторами повністю або частково стало неможливим, свідчать про завдання боржником кредитору збитків і наявність підстав для визнання оспорюваного договору недійсним (постанова КГС ВС від 12.10.2021 у справі № 905/2382/18).

➤ **Щодо подання кредитором заяви про застосування позовної давності**

Тлумачення частин п'ятої, шостої статті 23 Закону про банкрутство (частин п'ятої, шостої статті 45 КУзПБ, введеного в дію з 21.10.2019) у взаємозв'язку зі статтею 256, частинами третьою, четвертою статті 267 ЦК України свідчить, що стороною, яка може зробити заяву про застосування позовної давності під час розгляду грошових вимог кредитора в процедурі розпорядження майном боржника, слід розуміти інших кредиторів, боржника та розпорядника майна боржника.

Кредитор наділений правом звернутися до суду із заявою про застосування позовної давності під час розгляду грошових вимог кредиторів у процедурі розпорядження майном боржника:

- 1) у разі розгляду заявлених вимог кредиторів до боржника в період дії Закону про банкрутство в редакції від 19.01.2013 – з моменту визнання його вимог боржником чи господарським судом;
- 2) у разі розгляду заявлених вимог кредиторів до боржника в період дії КУзПБ – з моменту подання ним заяви про визнання грошових вимог до боржника (постанова КГС ВС від 09.09.2021 у справі № 916/4644/15).

➤ **Щодо суб'єктного складу спору про визнання недійсними результатів аукціону з продажу майна банкрута**

Відчуження майна на торгах з укладенням угоди купівлі-продажу є багатостороннім правочином. Позов про його оскарження подається до решти сторін такого правочину, з якими є матеріально-правовий спір, і ці сторони мають бути залучені до участі у справі. Відповідачами у справі, окрім організаторів торгів, залучається також особа, визнана їх переможцем (висновок викладено в постановках КГС ВС від 06.02.2018 у справі № 911/845/17, від 14.03.2018 у справі № 910/1454/17).

Отже, у справі про визнання недійсним правочином, укладеного за результатами проведення торгів, як відповідачі мають залучатися всі сторони правочину. Тож належним суб'єктним складом, тобто сторонами спору про визнання аукціону та його результатів недійсними, є склад учасників за участю продавця, переможця аукціону та організатора цього аукціону (висновок сформовано в постановках КГС ВС від 05.03.2020 у справі № 14/325"б", від 18.08.2020 у справі № 5023/4363/12, від 16.09.2020 у справі № 5006/5/396/2012) (постанова КГС ВС від 23.11.2021 у справі № Б8/065-12).

3. Інші новини Верховного Суду

- Верховний Суд переклав українською та публікує тексти [Директиви про тимчасовий захист 2001/55/ЄС від 20 липня 2001 року](#) та [Рішення Ради ЄС 2022/382 від 4 березня 2022 року](#), яким вона була активована для України
- У Верховному Суді [оновили карту територій України](#), де у зв'язку з війною не здійснюється правосуддя судами загальної юрисдикції. Інформація станом на 06 квітня 2022 року.
- Державна судова адміністрація України [презентувала новий функціонал Електронного суду](#):
 - реалізовано функціонал, який надає можливість користувачам надсилати документи до Електронних кабінетів інших учасників перед відправкою до суду з отриманням підтвердження (квитанції) про доставку таких документів;
 - у випадку, коли інший учасник справи, відповідно до внесених ідентифікаційних даних про нього, має зареєстрований Електронний кабінет, функціонал Електронного суду в автоматичному режимі запропонує відправити матеріали до його Електронного кабінету та надасть суду та учаснику справи доказ надсилання до Електронних кабінетів інших учасників справи, поданих до суду документів. В іншому випадку засобами Електронного суду користувача інформують про відсутність в інших учасників справи зареєстрованого Електронного кабінету;
 - підтвердження (квитанції) про доставку підписуються Кваліфікованим електронним підписом (КЕП) системи та відправляються з основним пакетом документів до суду як додатки.

Укладачі Правового огляду:
Тараба Наталія,
Ірина Мельник.